

Locus in fabula.

Legenda ca modalitate de explicare a toponimiei

Camelia ZĂBAVĂ *

Key-words: *folkloric legend, geographic place, topic name*

1. Introducere

În literatura noastră, doi scriitori total deosebiți ca formație intelectuală și ca spirit literar, I.D. Sîrbu și C.S. Nicolăescu-Plopșor, au preluat în creația lor literară surse folclorice străvechi pentru explicarea semnificației unor toponime românești.

Deși diferiți, cei doi au totuși puncte comune: abordarea legendelor populare și inserarea lor în opera literară, concepția despre copilărie, care pentru cei doi nu este doar o vârstă, ci o stare permanentă, și, nu în ultimul rând, același public-țintă. Aceasta rezultă din subtitlurile romanelor lui I.D. Sîrbu: *De ce plânge mama?*, „roman pentru copii și părinți”; *Dansul ursului*, „roman pentru copii și bunici”, sau din mărturisirea lui C.S. Nicolăescu-Plopșor: „Am scris mai ales cu gândul la copii, la copiii deăștia care le plac poveștile, copii de la șapte la peste șaptezeci și șapte de ani” (Nicolăescu-Plopșor 1975: 4).

Ion Dezideriu Sîrbu, cunoscut mai mult prin romanul *Adio, Europa!* și *Jurnalul unui jurnalist fără jurnal*, rezervă, în cadrul operei sale, un loc important literaturii pentru copii, fapt ce îl îndreptățește pe criticul literar Ovidiu Ghidirmic să afirme: „Fără să o considere un gen minor, I.D. Sîrbu a intuit că literatura pentru copii oferă nelimitate posibilități de exprimare, pentru un scriitor” (Ghidirmic 1994: 5).

Spirit științific pluridisciplinar, poate mai puțin cunoscut în rândul filologilor, Constantin S. Nicolăescu-Plopșor (1900–1968) și-a manifestat competența în mai multe sectoare ale științei și culturii. Astfel se explică faptul că în numeroase lucrări cu caracter bibliografic sau enciclopedic, dicționare și monografii e considerat ca fiind reprezentativ pentru mai multe domenii de activitate.

Arheolog de talie mondială, Plopșor a excelat în investigarea preistoriei, de numele lui legându-se termenul *dârjovian* pentru cultura de prund din România, precum și descoperirile de la Bugiulești. C.S. Nicolăescu-Plopșor a fost și un veritabil istoric, editor de cronici și documente medievale, paleograf, arhivist. Geografia, etnografia, folcloristica sunt alte domenii în care a excelat cercetătorul. Cunoscut

* Universitatea din Craiova, România.

Lucrarea a fost prezentată în cadrul colocviului *Locus in fabula. Locuri. Nume. Mituri*, organizat de Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București (27–28 septembrie 2010), sub titlul *Legenda toponimică la I.D. Sîrbu și C.S. Nicolăescu-Plopșor*.

pentru preocupările sale privind cercetarea științifică sistematică a folclorului și a etnografiei din Oltenia, el nu a fost numai un animator al culegerilor de folclor din această regiune, ci și unul dintre cei care au cules sistematic creație populară.

Poate tocmai varietatea preocupărilor sale științifice l-a sprijinit în scrierea unor povești cu un pronunțat caracter folcloric, numele său putând figura la loc de cinste într-o istorie a literaturii pentru copii (Nedelcea 2000: 153), pentru că C.S. Nicolăescu-Plopșor este, indiscutabil, un autentic autor de basme adresate celor mici¹.

Aurelian I. Popescu, vorbind despre activitatea etnofolclorică a lui Plopșor, distinge două planuri ale acesteia: „Pe de o parte, culegerea exactă a creațiilor populare, asigurându-și astfel activitatea de folclorist, și prelucrarea acestora, în special, a prozei populare, în creații originale, cu o notă specifică inconfundabilă, activitate care i-a făcut pe unii buni cunoscători ai scrierilor sale să-l considere „un Creangă al Olteniei” (Popescu 1987: 145).

2. Legenda toponimică la I.D. Sîrbu

Mostre ale unei filosofii arhaice, legendele aveau un scop social bine definit: acela de a educa, de a evidenția diferența dintre bine și rău, precum și de a explica fenomene naturale și sociale, din perspectiva unei mentalități populare.

Uneori, legendele populare sunt preluate de scriitori și fixate fie în rama unor povestiri mai ample, fie în cadrul unui roman, cum este și în cazul de față *De ce plânge mama?*, de I.D. Sîrbu. Aici, legendele „sunt capitole de sine stătătoare, incluse în derularea narativă a romanului și numite de autor *poveste*” (Albu 2007: 97): *Povestea iezerului și Povestea Sălanelor*.

În *Povestea iezerului*, naratorul este Magdalena, o femeie de la munte, care are o poveste tristă și din această cauză refuză dialogul cu lumea. Ea alege totuși să spună legenda despre formarea muntelui Șurianu și a lacului de acolo unor copii, Radu și Ligia, pentru că semănau cu copiii ei, cărora nu a apucat să le-o spună și pentru că: „Oamenii mari nu înțeleg povestea aceasta: voi o s-o înțelegeți”. Magdalena continuă: „Și măcar că-i numai așa, o floare, un vis al munților, are să vă placă...” (Sîrbu 1994: 83). Ea își pregătește cu tact ascultătorii pentru a-i introduce într-o atmosferă de basm. De altfel, legenda începe ca un basm, căruia îi lipsește formula *A fost odată*:

Spun cei bătrâni ciobani și cele bătrâne babe care mai umblă pe aici după ale lor treburi, că în vremuri străvechi pe locul acesta nu era nici muntele și nici iezorul (Sîrbu 1994: 84).

Și povestea continuă. Aici era un cătun de „...oameni săraci și necăjiți. Ciobani. Oameni neștiutori, fără carte, în lume neumblați”. Dintre acești ciobani se distinge un flăcău voinic, pe nume Șurianu. „Era înalt, cu ochii negri și un pic mai altfel decât ceilalți semeni ai lui” (Sîrbu 1994: 84). Acest tânăr s-a îndrăgostit de ultima zână care locuia pe aceste meleaguri. Oamenii din sat nu cred în povestea lui,

¹ *Ceaur. Povești oltenesti*, Craiova, Tipografia Tiparnița, 1928; *Toiagul Priotesii. Povești*, Craiova, Tipografia Tiparnița, 1930; *Din legendele lui Novac*, „Convorbiri literare”, LIII, nr. 2–3, 1921; *Iorgovan*, București, Editura Tineretului, 1962; *Cotojman împărat*, București, Editura Tineretului, 1967; *Povești oltenesti*, Craiova, Scrisul Românesc, 1975; *Tivisoc și Tivismoc*, Craiova, Scrisul Românesc, 1987.

mai mult decât atât, îl amenință că îl vor omori și îi vor distruge neamul dacă nu le arată zâna. În cele din urmă, flăcăul se învoiește să le-o arate, nu întâmplător, în noaptea de Sânziene, care este o noapte cu totul specială, când natura capătă însușiri omenești: „când tot cerul se luminează și când toate păsările încetează să cânte. Când brazii vorbesc și izvoarele tac” (Sîrbu 1994: 86). Acesta este singurul moment din an în care zâna poate fi văzută, cu condiția ca ea să dorească lucrul acesta. Când Șurianu o roagă pe zână să se arate oamenilor, la început ea refuză, conștientă fiind că acela îi va fi sfârșitul. Apoi, din prea multă dragoste pentru flăcău, acceptă, cu condiția ca acesta s-o însoțească oriunde, „...și în moarte”, cum spune Șurianu.

Atunci s-a făcut lumină mare în poiană. Cei din margine ascultau și priveau ca vrăjiți. Flăcăul o ținea în brațe; ei nu vedeau decât că el se face că ține o umbră, un aer în brațe. Dar el o ținea. Deodată, pădurea vui, apele s-au oprit în loc și luna pe cer a încremenit. Și atunci, în ora aceea de minune, zâna, ultima zână a acestor meleaguri, s-a arătat. Și oamenii au văzut-o și au crezut. Dar până să se dumirească, vraja se împlini: el, cel care o ținea în brațe, se înalță, se înalță și se făcu cât un munte. Iar ea, frumoasă, toată numai lacrimi și vorbe dulci, se topea în brațele lui. Și lumea văzu că el devine munte, munte stâncos, munte înalt; iar în brațele lui se topește, se scurge, ea, se topește ca o ceară și se schimbă în acest iezer pe care stați și pe care îl vedeți. Iar pietrele de-acolo sunt oamenii care n-au crezut. Așezarea a pierit, pustietatea s-a întors. De-atunci pe aceste locuri nu mai sunt zâne; nu mai sunt nici ciobani ca Șurianu (Sîrbu 1994: 88–89).

Dar cine se uită în adâncul apei poate vedea și astăzi, că „acolo în străfunduri, ei se îmbrățișează și se iubesc. Muntele acesta o ține și o va ține în brațele lui până va fi pământul până vor fi oameni” (Sîrbu 1994: 89).

Ca orice legendă, având scopul de a explica lucruri și fenomene din realitatea înconjurătoare, și povestea Magdalenei transmite celor doi copii, dar și ascultătorilor, într-un amestec de ficțiune și elemente reale, o explicație a apariției unor formațiuni geologice. Prezența unor fapte mitico-fantastice, cum sunt zânele, amintește de basm. Dar spre deosebire de acesta, legenda nu relatează numai o poveste frumoasă, ci caută să explice un anumit lucru sau fenomen din natură. Imaginația creatorului popular pleacă de la o realitate care îl impresionează (muntele care parcă ține în brațe lacul) și merge mai departe spre crearea unei frumoase și impresionante povești de dragoste. Dincolo de încercarea de a explica, povestitoarea subliniază *învățătura* legendei: „că dragostea nu e vorbă goală, ci e jertfă și frumusețe...” (Sîrbu 1994: 89), sacrificiul celor doi în numele iubirii unindu-i peste timp.

Și în capitolul *Povestea Sălanelor*, naratoarea este tot o femeie, Baba Sofia, mătușa Magdalenei din *Povestea Șurianului*. Și ea relatează o istorioară despre Sălane, „doi munți care stau față în față ca doi berbeci supărați” (Sîrbu 1994: 110). În vremuri străvechi, Sălanele erau doi munți gemeni, care trăiau ca frații. Încă de la început se observă utilizarea personificării: cei doi munți se sculau dimineața și, după ce se spălau cu rouă pe ochi, stăteau de vorbă. Într-o zi însă, li s-a urât de singurătate și s-au gândit să facă un om. Și, după multe chinuri, au născut fiecare câte un om. Muntele din dreapta a născut un fecior și l-a botezat Solu, iar cel din stânga, o fată și a botezat-o Sola. Ca niște părinți adevărați, cei doi munți își cresc copiii, până ce Solu devine un flăcău de toată frumusețea, iar Sola, o fată ca o zână. Tinerii nu se cunoșteau, bătrânii munți nu s-au gândit niciodată că pruncii lor ar

putea să aibă nevoie unul de altul. Într-o vară deosebit de secetoasă, mânați de sete, fără să știe cei doi bătrâni, Solu și Sola au coborât în același timp la singura apă curgătoare care mai rămăsese, pârâul care despărțea cei doi munți. Neștiind unul de existența celuilalt, la început tinerii s-au speriat, apoi și-au dat mâna și s-au îndrăgostit. După ce au hotărât ca Solu și Sola să rămână împreună, bătrânele Sălane au început să se certe la cine urma să se stabilească tână pereche. La un moment dat, unul dintre munți și-a dat seama că tinerii nu știu să vorbească. Și totuși se înțelegeau. Vorbeau așa cum vorbesc munții: fără cuvinte. Numai că ei erau oameni și s-ar fi căzut să știe o limbă omenească, „să poată să-și spună unul altuia ce au pe inimă” – gândesc bătrânii munți (Sîrbu 1994: 112–113).

Povestea se construiește în mare parte pe dialogul dintre Sălane. Vorbind despre necesitatea cunoașterii unei limbi omenești, unul dintre munți se întrebă retoric:

Eu știi? Așa cum sunt au sufletul ca izvorul și mintea ca lumina de dimineață. Cine știe cum vor ajunge dacă vor începe a vorbi ca oamenii? (Sîrbu 1994: 112).

După ce s-au certat și sfătuit îndelung, au hotărât să-i trimită în văi, la oameni: „I-au îmbrăcat, i-au umplut de sfaturi bune și i-au trimis în jos...”. Când narațiunea ajunge în acest punct, se curmă brusc. Cei doi copii, Ligia și Radu, adormiseră. Baba Sofia s-a oprit din povestit și, privind cu blândețe spre cei doi, spune:

Nu-i nimic, mormăi baba. E chiar bine că nu veți afla niciodată sfârșitul. Sunteți prea frumoși și prea curați ca să-l pricepeți... (Sîrbu 1994: 113).

De data aceasta, legenda este mai mult poveste, prin lipsa finalului. Și totuși, protagoniștii romanului, Ligia și Radu, încearcă a doua zi, fiecare în felul lui, să își explice de ce sunt supărați tot timpul cei doi munți. Varianta Ligiei este următoarea:

Solu și Sola au coborât între oameni. Acolo au învățat să vorbească. S-au căsătorit, au avut doi copii. Un băiat și o fată. Apoi Solu s-a apucat să umble la restaurant. Și a devenit rău. Și Sola și-a luat copii și s-a întors cu ei la părinți. De-aia sunt supărați munții. Că fiecare zice: „tu ești de vină, tu ești de vină...” (Sîrbu 1994: 117).

Radu, reproșându-i surorii lui că amestecă povestea cu viața, crede că

Solu și Sola au ajuns între oameni buni. Le-au învățat limba, le-au îndrăgît viața. Și au zis: „suntem oameni și nu putem trăi decât printre oameni”. Așa că într-o zi și-au luat copiii și s-au dus în Sălane. „Ăștia-s bunicii voștri” le-au spus copiilor. „Ăștia-s nepoții voștri” le-au spus celor două Sălane. Bătrânii i-au rugat să rămână acolo. Nu puteau. „Cum să rămânem aici, dragi părinți: copiii sunt mari, trebuie să meargă la școală. Aici școli nu sunt. Vreți ca nepoții voștri să crească fără școală?” Bătrânii au plâns, au oftat. Apoi le-au dat drumul. Și de-aia stau mereu cu capetele întoarse către vale: așteaptă să vadă când mai vin nepoții lor să le facă o vizită... (Sîrbu 1994: 117–118).

Pe lângă faptul că explică situația în spațiu, poziția unei formațiuni geologice, legenda aceasta este mai mult o parabolă, un prilej de meditație asupra modalității de a percepe lumea de către două generații: părinți și copii.

3. Basmul *Iorgovan* – un mănunchi de legende toponimice

De o cu totul altă factură sunt prezentate legendele în basmul *Iorgovan*, scris de C.S. Nicolăescu-Plopșor. Dacă la I.D. Sîrbu legendele sunt inserate în roman,

beneficiind de un spațiu generos², la Ploșor narațiunea este mai concentrată, un singur basm cuprinzând o multitudine de legende. Aspectul acesta este observat și de Aurelian Popescu, care afirmă următoarele: „Basmul Iorgovan este – de fapt – un mănunchi de legende despre munții Retezat, Băile Herculane, Cerna și celebra, până de curând, muscă columbacă și numeroase variante ale cântecului bătrânesc Iovan Iorgovan. Dar, la realizarea basmului a contribuit, în mare măsură participarea directă a creatorului său prin introducerea unor elemente care țin mai mult de imaginația sa decât de tradiția folclorică. Amintim în acest sens cea mai mare parte a versurilor, cât și unele imagini ale înfecoșatului balaur” (Popescu 1975: 183).

Acțiunea basmului este plasată într-un spațiu geografic concret, plaiul Cernii: *Sus, pre Cerna-n sus*. Iorgovan, „feciorul mocanului, stăpân al tuturor turmelor de pe plaiurile Cernii, ortomanul ortomanilor”, pornește pe firul râului, fără să aibă o țintă exactă:

Mergea-n susul Cernii,
Cărarea Izvernii,
Pe șuierul mierlii,
Pe vuietul Cernii,
până a ajuns, hei, departe, departe, unde spre marea lui mirare s-a pomenit sub
cleanțuri de munte, la niște izvoare cu apă caldă, limpezi vioară, la număr șapte.
Ajunsesse la *Apele Calde* (Nicolăescu-Ploșor 1975: 9).

Sintagma toponimică *Apele Calde* sugerează stațiunea Herculane, ușor de identificat și după numărul izvoarelor. În același timp cu Iorgovan, pe același drum, pornește și un pui de năpărcă, „viperă cu corn în frunte” (dualitatea bine-rău).

În basmul lui C.S. Nicolăescu-Ploșor, toponimele sunt introduse în poveste o dată cu legenda care le motivează numele. Redăm spre exemplificare explicația apariției a două formațiuni muntoase:

Și au rămas de pomenire și acum blestemățiile balaurului; un munte unde a înghițit un bou se cheamă *Boul* și alt munte se cheamă *Soarbele*, unde hala cea cumplită a sorbit flămând, în a șaptea zi, cioporul de oi, cu ciobani cu tot (Nicolăescu-Ploșor 1975: 12).

Pe măsură ce firul narațiunii se dezvoltă, întâlnim și alte nume topice, însoțite, evident, de legenda populară care le explică apariția. Astfel, aflăm că primul cap al balaurului este tăiat pe muntele Oslea, dar și cum iau naștere *Șarga Balaurului* și *Urma Șarpelui*: „De durere balaurul s-a încolăcit în jurul muntelui Oslea și l-a strâns ca într-o chingă. Și acum se vede, spre vârful muntelui *Șarga Balaurului*”. Încercând să scape de Iorgovan, șarpele fugе spre Dunăre, iar „urma pe unde s-a învălătucit se cunoaște și astăzi la Corcoaia” (Nicolăescu-Ploșor 1975: 28). Se face probabil aluzie la locul denumit *Urma șarpelui*, menționat și în MDGR. Apoi, Iorgovan retează și ultimul cap al balaurului și „o dată cu capul balaurului și vârful muntelui. Și i-a rămas muntelui ăștuia de atunci numele de *Retezatul*” (Nicolăescu-Ploșor 1975: 30).

Sângele scurs din trupul balaurului s-a transformat într-un lac fără fund, numit *Bucura*, după cum o chema pe o băciță care, păscând un ciopor de oi la poalele

² Este știut faptul că romanul se bucură, prin definiție, de o întindere mai mare.

muntelui, s-a bucurat foarte, văzând lumea scăpată de balaur (Nicolăescu-Plopșor 1975: 30).

De asemenea, ascunzătoarea zmeilor se afla sub o prăpastie, „la poalele muntelui *Borăscu*, unde vărsa balaurul tot ce înghițea” (Nicolăescu-Plopșor 1975: 31).

Descriind drumul urmat de balaur, de la muntele Oslea până la Dunăre, C.S. Nicolăescu-Plopșor trasează de fapt un itinerar real, în care aproape fiecare punct de reper este însoțit de legendă.

În basmul *Iorgovan*, cititorul are posibilitatea să urmărească o suită de întâmplări fantastice, petrecute în locuri reale, verificabile. În felul acesta, localizarea faptelor și a întâmplărilor se circumscrie într-un spațiu geografic concret, determinat (Rădulescu 2000: 158). Acest spațiu nu pare să depășească regiunea Olteniei.

Toponime ca: *Cerna*, *Plaiul Cernii*, *Orodel*, *Boul*, *Soarbele*, *Oslea*, *Șarga Balaurului*, *Dunăre*, *Corcoaia*, *Bucura*, *Retezat*, *Golu Drincii* dacă sunt extrase din poveste devin *realonime*³. DTRO înregistrează existența pârâului *Cerna* care traversează satul Jirov, comuna Corcova, județul Mehedinți. Etimologia trebuie căutată în adjectivul din slava veche *crŭnŭ*, prin bg. *cerna* „neagră” (adjectiv, forma de feminin). Același dicționar consemnează și prezența toponimului *Plaiul Cernei*. De asemenea, este menționat și toponimul *Corcoaia*, iar etimologia lui o aflăm în regionalismul *corcoaie* „urlătoare”, „loc unde corcoe apa” (DTRO 2: 195). Muntele *Boul* și *Vârful Boului* sunt înregistrate, la rândul lor, în dicționar și localizate în satul *Comanca*, care aparține administrativ de orașul Băile Olănești, județul Vâlcea, etimologia lor explicându-se cu ajutorul antroponimiei, cu unele rezerve. Antroponimia istorică nu oferă pentru zona de la sud de Carpați prea multe cazuri de folosire a numelui *Boul*, fiind greu de precizat dacă etimonul toponimului este antroponim sau apelativ, mai ales pentru denumirile de dealuri și de munți. Găsim în DTRO și muntele *Borăscu Mare*, a cărui etimologie se explică prin numele de persoană *Borăscu* + determinant adjectival. *Golu Drincii* este atestat ca deal în satul *Drincea*, județul Mehedinți, iar etimologia propusă de DTRO este următoarea: *gol* + determinant toponimic. Numele lacului *Bucura* nu pare a avea vreo legătură cu verbul *a se bucura*. Etimologia trebuie căutată în antroponimul *Bucur*, reprezentând, practic, forma de feminin.

După cum lesne se poate observa, la Plopșor, toponimia intră astfel în poveste, iar povestea proiectează nume reale în aură legendară. Raportate la context, aceste nume topice devin mitonime: *Iorgovan* bea din burdușel vin de *Golu Drincii* sau de *Orodel*, primul cap al balaurului este tăiat pe muntele *Oslea*, din încolăcirea șarpelui în jurul muntelui se naște *Șarga Balaurului* ș.a.m.d.

5. Concluzii

Atât I.D. Sîrbu în romanul *De ce plânge mama?*, cât și C.S. Nicolăescu-Plopșor, în volumul *Povești oltenești*, valorifică o serie de mituri și legende ca modalitate de explicare a unor toponime.

Aproape orice toponim poate fi îmbrăcat într-o legendă etiologică, care este de fapt explicația populară a numelui topic.

³ Termenul este folosit și de Stela Rădulescu în articolul citat.

De asemenea, inserarea unor legende populare toponimice (și nu numai) în cadrul altor specii literare (în cazul nostru romanul și basmul) contribuie la o mai bună cunoaștere a acestora, dar, în foarte mare măsură, și la conservarea lor. â

Bibliografie

- Albu 2007: Mihaela Albu, *Literatura pentru copii. Discursul epic*, Craiova, Editura Universitaria.
DTRO: *Dicționarul toponimic al României. Oltenia*, vol. 1 (A–B), Craiova, Editura Universitaria, 1993; vol. 2 (C–D), 1995; vol. 3 (E–Î), 2002.
Ghidirmic 1994: Ovidiu Ghidirmic, *Ion D. Sîrbu și copilăria ca stare paradisiacă*, Prefață la Sîrbu 1994.
Jordan 1963: Iorgu Jordan, *Toponimia românească*, București, Editura Academiei Române.
MDGR: George Ioan Lahovari, C.I. Brătianu, Grigorie G. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României*, București, I–VI, 898–1902.
Nedelcea 2000: Tudor Nedelcea, *Moș Plopșor, tartorul poveștilor*, în „Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane «C.S. Nicolăescu-Plopșor»”, Craiova, Editura Aius.
Popescu 1975: Aurelian I. Popescu, *Postfață la Nicolăescu-Plopșor 1975*.
Popescu 1987: Aurelian I. Popescu, *Postfață la Tivisoc și Tivismoc*, Craiova, Editura Scrisul Românesc.
Rădulescu 2000: Stela Rădulescu, *Onomastica în „Povești oltenești”, de C.S. Nicolăescu-Plopșor*, în „Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane «C.S. Nicolăescu-Plopșor»”, Craiova, Editura Aius.

Surse

- Nicolăescu-Plopșor 1975: C.S. Nicolăescu-Plopșor, *Povești oltenești*, Craiova, Editura Scrisul Românesc.
Sîrbu 1994: I.D. Sîrbu, *De ce plânge mama? Roman pentru copii și părinți*, Craiova, Editura Scrisul Românesc.

Locus in fabula. The Legend as a Way to Explain the Toponymy

Even though all the readers can depict great differences between the books of the two Romanian writers, I.D. Sîrbu and C.S. Nicolăescu-Plopșor, they can discover also one common feature at least – a specific way of fructifying the folkloric legends in their works.

Both I.D. Sîrbu, in the novel *De ce plânge mama?*, and C.S. Nicolăescu-Plopșor, in his volume entitled *Povești Oltenești* as well, utilized a rich series of myths and legends, managing to confer a kind of fairy tales atmosphere to their narrations.

In the above mentioned novel *De ce plânge mama?*, I.D. Sîrbu used two folkloric legends and creates two distinct chapters – *Povestea iezeralui* and *Povestea Sălanelor*.

In Plopșor’s volume a bundle of legends about different geographic places – Băile Herculane, the Retezat mountains, the Cerna river or the lake Bucura – formed a fairy tale, called “Iogovan”, as it was considered by many critics.

This paper shows that almost any name of a geographic place has in parallel a legend that explains the genesis of that relief, being – in fact – a kind of popular explanation of the topic name.